

EUSKALERRITIK MUNDURA BEGIRA

AUSTRI TA AUSTRI'KO AUTESKUNDEAK

Lagun zar maitea dot aspaldidanik PELLO "BERRITU", ta aspaldi ez ta, berarekin topo egin-berrria naiz Gazteitz'en.

Gauza-jakin-zale aundia da Pello Berritu-ta lenen agurak egin ondoren, bereala galde egin daust, kezkatu, Austri'ko auteskundeetan "Ertzeko Eskumatarrek" ia-ia irabazi dabelako.

—Aizu, On Bixente, esan egidazu, arren, nik aditu al izateko eran. **ESKUMA** zer dan eta zer dan **EZKERRA**.

—Erantzun gaitza daun itauna, Pello, egin daustazun ori.

Erligioaren leiotik begira jartzen ba'gara, erlijiozaleak izango litzakez **ESKUMAKOAK**, eta erlijiorik gabeak eta bereziki erlijioaren etsaiak **EZKERREKOAK**.

—Bai Jauna! Ni gazte nintzala, Bizkai'n, **KARLISTAK** ziran eskumatarrak eta **SOZIALISTAK** ezkertiarak.

—Baiña, Pello, ekonomiaren leiotik begiratu ezker, langillediaren aldekoek osotuko leukete Ezkerra eta kapitalismoaren aldekoek Eskuma.

—Ederto! Era ortan, **LIBERALAK** lirake eskumatarrak eta sindikalistak, adibidez, ezkertiarak.

—Badogu ordea. **PELLO BERRITU**, gizarteari begira jartzeko beste leio bat ere: Politikarena. Leio ortatik ikusita ere, bi zatitan banaturik dakusgu gizartea: Ezkerrekoak batzuk Eskumakoak beste batzuk. Aiek demokraziaren babesle; besteok. diktadurazaleak.

—Orain arteko guzti ori ondo argiturik itzi daustazu, On Bixente. Baiña **ERTZEKO** **ESKUMA** aitatzen danean. zer esan nai izaten da? Austri'n ia-ia **Extrema** Deretxa-edo dalako orrek auteskundeak irabazi dauzala irakurri bait dot izparringietan. "Extrema Deretxa" nola esan daiteke Euskeraz?

—Oiek, Pello, hatean galde bi dira, eta ona bietako bakoitzarentzat neure erantzuna:

"Extremidad", zure esaldi ortan daun zentzua adierazteko, itz ori, Euskeraz, "ERTZA" esaten da. Ta, euskerazko itz ori, adjetibu edo izenondoko bezala erabilli gura dogunean, au da, erderazko "extremo" (edo "extrema") euskeratzerakoan, onako era auek artu daikez: "ertzeko", "ertzekoi". "ertzekoitz". "ertzetar", "ertz-zale", "ertz-bera". Nik "ertzeko" eta "ertzekoi" erabilli oi dodaz.

Politikaren arloan, "alderdi eskumatar ertzekoia", beren asmoa aurrera ateratzearren edozein indarkeri-mota erabiltzeko gerturik dagozan alderdiei esan oi yake.

—Ai ene! Ta, Austri maitagarri artan, —ni. On Bixente, Austri'n izana bait nauzu— orrelako jende gaizkilleak al dira ia-ia auteskundeak irabazteko zorian aurkitu diran eskubitar ertz-zale oiek?

—Ez Pello, ez. Ez dira danak on-elakoak. Europa'ko errialde askotan bezela —adibidez, naiz oraindik askatasunik gabe egon. gure Euskadi txiki ontan bezela— au da Austri'n gertatu danaren eta beste Europa'ko erri oietan ere gertatu daitekenaren zioa.

Austri naiz Laterri txikia izan, ernea, bizkorra ta aberatsa da. Ez da bakarra. Europa'n Laterri txikiak (Luksenburgo, Belxika, Olanda, Finlandia, Noruega, Suezi, Suizi) dira ba ongien bizi diran Laterriak. Oietakoa litzake gure Euskadi ere, askatasun osoa lortuko ba'leu.

Orregaitik, Austri'n badago non eta zertan lan egiñik ugari, baiña ez dago nork lan egiñik aski. Austri'k ez dau bear dauan aiñako langillerik. Ori dalata, erbestetik etorri yako langilledi ori dana. Ta, aberastasunean aurreruntz jarraitzeko bere lantegietan nork-lan-egiña bearrezkoa ebalako. ondo artuak izan dira langille atzerritar oiek.

Baiña asko ta asko ta asko. geiegi! dira etorri yakoan-eta, larritu egin dira jatorrizko austriarrak. bildurtu, edestia-zear ain ospetsuak izan diran Austri zuri, txukun, dotore. jakintsua, itxuraz eta izakeraz ez ote yaken aldatuko. eta, beldur orrek eraginda, atzerritar oro Austri'tik kanpora jautitzea eskatzen daun Alderdi Ertzekoi Fatxistari eman dautse beren autarkia. Abertzalekerizale fatxisten aldera makurtu dira, ikaraturik, Austri'ko abertzaleak ugari.

—Bai gogoan dot zenbat aldiz esan izan dozun zuk, abertzaletasuna gauza on eta donea dan bezela, gauza gaiztoa ta deabrukoa dala abertzalekeria.

—Emen, Euzkadi'n ere. Pello, gaur orrela ez ba'da ere, biar izugarria izango da nork-lan-egiñaren bearra.

—Nik badakit ori zergaitik gertatuko dan. Emen, Euzkadi'n. Europa'ko beste Laterri aietan bezain ongi, eta agian obeki, bizi da jendea-ta, iñork ez dau nekerik artu nai. Ezta txikienik ere. Ondorioz, Laterri aietan ume askorik jaiotzen ez dan lez, emen ere, Euzkadi'n, ez zaigu aietan baiño geiago jaiotzen, aietan baiño gutxiago baizik. Larrujotzen ibiltzea, bai, atsegin zaie gure emakumeei, baiña gorroto beltza dautsee erditzeari.

—Kinka gogorra, Pello, Afrika, Asi, Ispaniamerika ta Europa'ko Laterri landen-etatiko langille oiek sortzen dabena, **XXIII** Yon maitagarriak "Munduan Pakea" izeneko "entziklika" edo "eskuz-eskurako-gutunean" onela laburki azaldu euskuna:

ERRIGINTZA

"Gizakume orok badau bizirako bear dauna nun-nai billatzeko eskubidea. Baiñan nor bere erritik beste erri batera irten bear orrek gaitz aundiak sortzen dauz, bai irten bear dabenentzat, bai irtendako oiek artzen dabezan erriarentzat. Gizadiaren eginbearra: norbakoitzarentzat bere errian nola eroso bizi asmatzea da".

Baiñan gure bertsolari batek ederki azaldu ebazan, bera oartzeke, XXIII Yon maitagarriaren gogoeta oiek. 1960'garren urtea. Extremadura'tik-eta jendea pilloka etortzen ari yakun aroa. Dagonillaren 15'ta. Zizurkil'go jaiak. Lazkao Txiki'k onela jarraitzen dautso punttu jartzailleak ipiñitako punttu oni:

"Extremadura dira - Kazerres Badajoz".

"Ez dakit joango diran - majiñat badatoz.

Danok senide gera, - ez nabil gorrotoz:

Etorri ez ba'lira - obe gendun askoz".

—Ederto, On Bixente. Guztiz-gutztiz egia, Lazkao Txiki'k orren dotore abestutako ori. Baiñan badogu Estremadura'tik eta gaiñerako erbesteetatik etorri yakuzan oiei zerbait eskertu bearra. Bikain lan egin dabe Euskalerrian. Emengo langille askok baiño bikainkiago. Gure gaurko aberastasunaren sorketan partaide izan dira. Badabe aberastan ortatiko atsegintasunean ere partaide izateko eskubidea.

—Bai, Pello Berritu! Ori ez dautsut nik ukatuko. Baiñan langille atzerritar oiek ere gogoan ondo gorde bear daben gauza da, Euzkadi'k aien bearra ba'eban, askoz aundiago zala aiek eben Euzkadi'ren bearra. Langille oiek, beren Aberrian, gosez il-zorian bizi ziran, eta gosez amorratzen etorri ziran beren aberri berri ontara. Euzkadi'k lana baiño geiago ere eman dautse: bizia eman dautse. Eta nolako bizia! Sekulan amestu ere egin ez ebena!

Oartu bitez, beraiek etorri ez ba'ziran, Portugal'dik, Afrika'tik, Errusi'tik, Txina'tik, eta Españameriketatik, millaka ta millaka etorriko zirala beste batzuk. Au da ba, munduko arazorik larriena: mundu zabal guzian, nun-lan-egin gutxi, -oso gitxi-, dala, eta alderantziz mundu zabal guztia nun-lan-egiñik ez daun jendez beterik aurkitzen dala.

Eta ori da ainzuzen Estremaduratik eta beste bee-aldeko lurraldeetatik oneera etorri diranei Euzkadi'k eman dautse-na: NUN-LAN-EGIÑA. Gaur munduan eman daitekean doairik onena, ederrena, baliotsuena, bearrezkoena.

—Ta, On Bixente, onera etorritako oiek jnola ordaindu daikeoe beren Aberri berri oni, dautseen zorra?

—Euskalerriko kulturaz jantzita beren buruak EUSKALDUN BIURTUZ.

LATIEGI'TAR BIXENTE

ARGIA

Argiaren argitan pozik dago gogoan baratza erdian; ederraren ederrak gizona ezilkortzen bizitza aurrian.

Zeru ortzetik dator urrea dariola eguzki oria; gizona kantuz dabil bedartza orlegian pozaren bizia.

BASETXEA

Euzko etxe maitea mendi egalez dago urrez orraztua; ixilik ta maitetsu eder bera dario askatasun sua.

Alderdi danetatik mendi gaillurak daukaz bakea zabaltzen; eta etxe zuria agurka guztien eskarra agertzen.

GABON

Itxaropen aundia... Gaizkatzaillea dator zerutik lurrera; galduta egoanak gaur ikusi bear dau Jauna bere erara.

Ez dator aundikeriz biziaren Jaubea gizonen artera; maitasun utsa dana gizon jantzita dator lurraren gaiñera.

PAULIN

EUSKERAZALEAK ALKARTEAK
ETA "ZER"

%,,

/ ALDIZKARI ONEN ARDURADUNAK
GABON ZORIONTSUAK ETA
2000n URTE EMONKORRA
OPA DAUTZUE GUZTIOI